

doc. PaedDr. Juraj Miština, PhD.
Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
J. Herdu 2, 917 01 Trnava
juraj.mistina@ucm.sk

OPONENTSKÝ POSUDOK na habilitačnú prácu

Meno a priezvisko autora: Ing. Jaromír Novák, PhD.
Názov habilitačnej práce: Ciele a obsah ekonomického vzdelávania na stredných školách v Slovenskej republike
Odbor habilitačného konania: Odborová didaktika

Oponentský posudok na habilitačnú prácu Ing. Jaromíra Nováka, PhD. v rámci konania k získaniu vedecko-pedagogického titulu docent v odbore habilitačného konania Odborová didaktika vychádza z predloženej habilitačnej práce na tému „*Ciele a obsah ekonomického vzdelávania na stredných školách v Slovenskej republike*“ v rozsahu 160 s. a 28 s. príloh.

Aktuálnosť témy a štruktúra práce.

Autor habilitačnej práce sa dlhodobo zaoberá odborovou didaktikou a problematikou odborného vzdelávania v oblasti ekonomických predmetov. Habilitačná práca reflektuje zmeny v oblasti cieľov a obsahu ekonomického vzdelávania na stredných školách s hlavným zámerom zistiť, či školská obsahová reforma, ktorá sa v Slovenskej republike začala realizovať od školského roka 2008/2009 začínajúc prvým ročníkom stredných škôl, prispela k očakávanej zmene v obsahu ekonomického vzdelávania na stredných školách v zmysle redukcie rozsahu učiva v ekonomických predmetoch, ale hlavne prispôsobenia jeho obsahu aktuálnym požiadavkám hospodárskej praxe. Ako sa sám autor vyjadruje v úvode, „*analýza a zhodnotenie cieľov a obsahu ekonomického vzdelávania na stredných školách je rozsiahla a komplexná úloha*“. Preto oceňujem, že s ohľadom na rozsah práce autor zameral výskumné aktivity na vybrané druhy a typy stredných škôl a analyzoval situáciu iba vo vybraných odboroch vzdelávania a výlučne v zameraní na tie ciele a obsah vzdelávania v študijných alebo učebných odboroch, ktoré napĺňajú všeobecnovzdelávaciu alebo odborno-vzdelávaciu funkciu ekonomického vzdelávania. To mu umožnilo sústrediť sa na skúmané javy, plnohodnotne uplatniť výskumné metódy a naplniť stanovené ciele.

Habilitačnú prácu autor rozdelil do piatich kapitol. V prvej kapitole charakterizuje vyučovací proces a jeho základné prvky s osobitným zreteľom na vyučovacie ciele a obsah učiva s dôrazom na rôzne kognitívne úrovne vzdelávacích cieľov a ich taxonómiu. Druhá kapitola prepája všeobecné pojmy s výučbou ekonomických predmetov na strednej škole. Charakterizuje stredné školy (ich rôzne druhy a typy) ako súčasť sústavy škôl a postavenie žiakov ako cieľovej skupiny pre vyučovací proces na týchto školách. Táto kapitola venuje

osobitnú pozornosť vymedzeniu hlavných funkcií a úloh, ktoré ekonomické vzdelávanie a výchova majú plniť na stredných školách. Tretia kapitola tvorí východiskovú bázu pre výskumnú časť habilitačnej práce. Uvádza hlavné ciele výskumu, predpoklady a výskumné hypotézy, ako aj rámcovo zhrňa a opisuje výskumné metódy použité pri získavaní a analýze informácií. Výsledky analýz a ich zhodnotenie tvoria obsah ďalších dvoch kapitol práce.

Hodnotenie obsahovej stránky

Teoretická časť poskytuje čitateľovi koherentný, informačne konzistentný a čitateľsky prívetivý zdroj pre úvod do skúmanej problematiky. V hodnotení obsahu som sa zamerail predovšetkým na empirickú časť habilitačnej práce. Habilitant v nej prezentuje výsledky analýzy hlavných kurikulárnych dokumentov záväzných pre ekonomické vzdelávanie na slovenských gymnáziách a stredných odborných školách. Obsahovej analýze podrobil najmä vybrané rámcové učebné plány a vzdelávacie štandardy určené štátnym vzdelávacím programom, ktoré vymedzujú povinné ciele a obsah vzdelávania pre rozličné odbory alebo skupiny odborov vzdelávania uskutočňované na týchto druhoch stredných škôl. Detailne preskúmal najmä ciele a obsah všeobecného ekonomického vzdelávania a porovnal ich aktuálnu podobu na gymnáziách so strednými odbornými školami neekonomického, ako aj ekonomického zamerania. Pokiaľ ide o skupiny odborov vzdelávania s ekonomickým zameraním, rámcovo analyzoval obsah stredoškolského odborného ekonomického vzdelávania (na príklade obchodnej akadémie). Okrem analýzy súčasného stavu uskutočnil aj jeho komparáciu so situáciou pred začatím školskej obsahovej reformy v roku 2008 a skúmal, aké zmeny nastali na stredných školách v oblasti ekonomického vzdelávania. Následne analyzoval vybrané faktory ovplyvňujúcich pripravenosť absolventov gymnázií a stredných odborných škôl na štúdium v ekonomicky zameraných študijných programoch vysokých škôl. Definoval výskumnú vzorku respondentov a zvolené výskumné metódy: pološtruktúrovaný rozhovor a obsahovú analýzu odpovedí respondentov. Zhrnul hlavné zistenia, porovnal situáciu na gymnáziách so situáciou na obchodných akadémiách a iných stredných odborných školách s ekonomickým zameraním a pokúsil sa identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce pripravenosť absolventov na pokračovanie v štúdiu na vysokej škole s ekonomickým zameraním. Svoj pohľad na ciele a obsah ekonomického vzdelávania na stredných školách rozšíril o ich ďalšiu dôležitú úlohu – prípravu žiakov v maturitných študijných odboroch na štúdium na vysokých školách..

Habilitačná práca v významne potvrdzuje autorovu erudovanosť a kompetentnosť pri práci s výskumnými metódami. Drobné výhrady mám k formulácii niektorých hypotéz, ktoré neobsahujú dve premenné (hypotézy 1, 2, 3, 6), iné sú formulované zbytočne komplikovane. Preto by som odporúčal preformulovať hypotézy jednoznačným vyjadrením, výstižne a stručne. Tvar hypotézy je jeden z prvkov vedeckého bádania, ktoré mu dáva presnosť a rigoróznosť. Niektoré z hypotéz by bolo lepšie preformulovať na výskumné otázky.

Hodnotenie formálnej stránky

K formálnej stránke predloženej habilitačnej práce nemám výhrady, práca je prehľadne členená do kapitol a podkapitol, ktoré na seba nadväzujú a v ktorých sa čitateľ s prehľadom orientuje. Tabuľky a grafy tvoria integrálnu súčasť práce a korelujú s obsahom. Autor používa

akademický diskurz a dodržiava odporúčania smernice pre písanie záverečných prác VŠ DTI. Zoznam použitých zdrojov predstavuje 107 relevantných bibliografických odkazov, vrátane vlastných publikácií, citovaných podľa príslušných noriem. Práci by prospelo štúdium zahraničných zdrojov mimo slovenskú a českú pedagogickú provenienciu a ich následná komparácia s výsledkami vlastného výskumu. Relatívne vysoká zhoda 16,59% v protokole o kontrole originality predstavuje predovšetkým citované pasáže zo skúmaných a riadne citovaných dokumentov štátnych inštitúcií, pedagogickej dokumentácie a dokumentov Rady Európy, ktoré boli predmetom skúmania.

Prínos práce

Môžem konštatovať, že habilitačná práca splnila hlavný cieľ i čiastkové ciele, ktoré si autor stanovil na začiatku práce. Habilitačná práca Ing. Jaromíra Nováka, PhD. je na vysokej odbornej i metodickej úrovni a spĺňa všetky kritériá po obsahovej, formálnej a štylistickej stránke. Kladne hodnotím prínos dosiahnutých výsledkov pre pedagogickú prax. Oceňujem závery a odporúčania, ktoré autor precízne sformuloval na základe výsledkov výskumu. Odporúčam vydanie práce vo forme monografie a jej prípadný preklad do angličtiny, čo by pomohlo komparácii výsledkov s výskumami pracovísk v zahraničí a otvorilo širšie perspektívy v tejto oblasti skúmania.

Otázky k habilitačnej práci:

- 1) V akých ďalších oblastiach okrem ekonomiky by bolo možné aplikovať metodológiu vášho výskumu v komparácii pred a po obsahovej reforme?
- 2) Aké boli limity vášho výskumu počas obdobia pandémie?
- 3) Ako a ktoré hypotézy by ste s odstupom času preformulovali?

Vzhľadom na uvedené skutočnosti konštatujem, že posudzovaná habilitačná práca spĺňa požiadavky kladené na tento typ kvalifikačnej práce a preto ju hodnotím kladne. Prácu odporúčam na obhajobu pred Vedeckou radou VŠ DTI v Dubnici nad Váhom. Po jej úspešnom obhájení navrhujem udeliť Ing. Jaromírovi Novákovi, PhD. vedecko-pedagogický titul „docent“ v odbore habilitačného a inauguračného konania Odborová didaktika.

V Dubnici nad Váhom 2. 6. 2022

.....
doc. PaedDr. Juraj Miština, PhD.